

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobců **a) Ing. J. H. a b) A. H.**, proti žalovanému **Krajskému úřadu Královéhradeckého kraje**, se sídlem Wonkova 1142, 500 02 Hradec Králové, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 2. 2007, č. j. 27161/UP/2006/UL, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 3. 9. 2007, č. j. 30 Ca 57/2007 - 26,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobci **n e m a j í** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 7. 2. 2007 zamítl žalovaný odvolání žalobců proti rozhodnutí Městského úřadu Sobotka, jímž byla panu J. J. a paní S. J. dodatečně povolena stavba kůlny a skladu zahradních potřeb na pozemku p. č. 622/10 v katastrálním území Sobotka.

Proti rozhodnutí žalovaného brojili žalobci žalobou ke Krajskému soudu v Hradci Králové; v podání ze dne 11. 6. 2007 uvedli, že stanovený soudní poplatek za žalobu prozatím neuhrazují a navrhují osvobození od soudních poplatků a ustanovení jejich zástupce, neboť to odůvodňují jejich poměry. Krajský soud usnesením doručeným žalobcům dne 4. 7. 2007 vyzval žalobce, aby ve lhůtě dvou týdnů zaslali soudu vyplněný formulář o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech pro posouzení jejich žádosti o osvobození od soudních poplatků. V podání doručeném soudu dne 11. 7. 2007 požádali žalobci krajský soud o prodloužení lhůty k zaslání zmiňovaného formuláře do 30. 9. 2007. Svoji žádost zdůvodnili probíhajícím obdobím čerpání řádných dovolených a nastalou velmi vážnou situací v rodině, kterou nechtějí dále rozvádět. Krajský soud přípisem žalobcům sdělil, že lhůtu prodloužit nelze, neboť žalobci navrhli, aby žalobě byl přiznán odkladný

účinek, a že očekává zaslání předmětných formulářů do tří dnů od doručení tohoto přípisu. Jelikož žalobci soudu formulář nezaslali (ani po opětovné urgenci žalobci Ing. H.), vydal Krajský soud dne 3. 9. 2007 usnesení, jímž nepřiznal žalobcům osvobození od soudních poplatků a vyzval je, aby každý z nich zaplatil do jednoho týdne soudní poplatek ve výši 2000 Kč.

Ve včas podané kasační stížnosti a v jejím doplnění žalobci namítli zjevnou nesprávnost rozhodnutí spočívající ve výroku, kterým krajský soud vyzývá žalobce, aby každý z nich zaplatil soudní poplatek ve výši 2000 Kč, a dále v odůvodnění, když odkaz na položku 17 sazebníku soudních poplatků stanovuje výši poplatku za odvolání proti rozhodnutí ve věci samé a nikoliv za žalobu proti rozhodnutí správního orgánu ve věcech správního soudnictví dle položky 14a odst. 2 písm. a) sazebníku (navíc o zrušení zpoplatnění takové žaloby má rozhodnout Ústavní soud).

Žalobci namítají zcela neodůvodněné průtahy a bezdůvodné štěpení původního řízení, ve kterém soud prokazatelně nezákonně, nesprávně a zcela účelově vyměřil soudní poplatek „každému z nich“, tzn. ve dvojnásobné výši, když v tomto i dále pokračuje, aniž by tuto zřejmou nesprávnost výrokové části jeho usnesení neprodleně řádně opravil vydáním opravného usnesení. Lze uzavřít, že tehdy, kdy soudy zbytečně komplikují řízení, vzdalují se od *raison d'être* své ústavně zakotvené existence, jímž je právě umožnit co nejspravedlivěji a nejefektivněji průchod právům a spravedlnosti, a to o to více, pokud na počátku je jejich prokazatelně nezákonný, nesprávný a zcela účelový postup a rozhodnutí, jak je tomu i v tomto případě (a je smutnou skutečností, že nejenom v něm).

Podle žalobců neprodloužení lhůty k zaslání formuláře nyní již pozbývá vzhledem k postupu realizace stavby svého významu, když se krajský soud nevypořádal s žádostí žalobců o ustanovení zástupce k ochraně jejich práv. Práva žalobců jsou v dané věci dlouhodobě a systematicky pokořována nezákonným, nesprávným a zcela účelovým postupem stavebníků, kteří konají pod ochranou správních orgánů a v účelové důvěře v jejich nezákonná rozhodnutí, kterými byla dodatečně povolena stavba kůlny a skladu zahradních potřeb (když tuto stavbu nejprve bez jakéhokoliv povolení na hranici pozemku žalobců zrealizovali a když z jejich strany nejde o první takový případ, kterým zasáhli do práv žalobců - vlastníků sousedních pozemků a staveb). Stavebníci tuto stavbu s výsměchem směřovaným k žalobcům vesele dokončují, neboť i pracovník žalovaného žalobcům potvrdil, že tak jednají v důvěře v jimi takto nově nabytá práva, a pokud budou dále předmětná rozhodnutí zrušena, bude jim muset být vzniklá škoda uhrazena. Proto zde o to více vyvstává důvodnost návrhu na přiznání odkladného účinku žalobě.

Krajský soud se dle žalobců vůbec nezabýval důvody uvedenými v podání doručeném soudu dne 11. 7. 2007, které by mohly vést k přerušení soudního řízení.

Žalobci také znovu řádně, důvodně a včas požadují osvobození od soudního poplatku a ustanovení zástupce, neboť je to nezbytné k zajištění ochrany jejich zákonných práv a odůvodňují to i jejich současné poměry (současné upozorňují na již vzniklé a hrozící škody).

Kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval žádostí žalobců o osvobození od soudního poplatku a o ustanovení zástupce. Z žádosti žalobců není patrné, zda žádají o osvobození a o zástupce pro řízení o žalobě či pro kasační řízení. Nicméně pokud se jejich žádost týká řízení o žalobě, nemůže jim Nejvyšší správní soud vyhovět: o osvobození od soudních poplatků v případě žaloby rozhoduje vždy krajský soud (srov. § 3 odst. 1 druhá věta zákona České národní rady č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích). Jelikož na osvobození od soudních poplatků je navázáno i případné ustanovení zástupce (viz § 35 odst. 8 s. ř. s.), je rozhodování i o této otázce v případě žalobního řízení plně v kompetenci krajského soudu. Pokud žádost žalobců směřuje ke kasačnímu řízení, pak je nutno uvést, že konstantní judikatura Nejvyššího správního soudu zastává názor, že „*v řízení o kasační stížnosti proti usnesení městského,*

resp. krajského soudu, o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku za předchozí kasační stížnost by trvání na splnění poplatkové povinnosti znamenalo řetězení řešeného problému a ve svém důsledku by popíralo smysl samotného řízení. Tato okolnost proto sama o sobě nemůže bránit projednání věci a vydání meritorního rozhodnutí“ (srov. rozsudek ze dne 25. 4. 2007, č. j. 9 As 3/2007 - 77, nebo rozsudek ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, oba dostupné na www.nssoud.cz). Jakkoliv v projednávaném případě jde o posouzení kasační stížnosti proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudního poplatku (a nikoliv proti usnesení o zastavení řízení), lze závěry uvedené v citovaných rozsudcích bezpochyby vztáhnout i na tento případ a netrvat na zaplacení soudního poplatku za kasační řízení a na povinném zastoupení advokátem (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, www.nssoud.cz).

Žalobci dále namítali nesprávnost výroku č. II. napadeného usnesení, v němž krajský soud vyzval žalobce k zaplacení soudního poplatku ve výši 2000 Kč; těmito námitkami se Nejvyšší správní soud nemohl zabývat. Podle § 4 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích vzniká žalobcům poplatková povinnost podáním žaloby; výše poplatku je pak stanovena tímž zákonem. Výzva soudu k zaplacení soudního poplatku (v souladu s § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích) je tak pouze konstatováním zákonné povinnosti žalobců. Jejím účelem je naplnění podmínek řízení tak, aby mohlo být v řízení pokračováno: výzvu soudu k zaplacení soudního poplatku proto nelze vnímat jinak než jako rozhodnutí, jímž se pouze upravuje vedení řízení. Kasační stížnost (její část) směřující proti takovému rozhodnutí je pak ve smyslu § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. nepřipustná. Ke shodnému závěru dospěl i Ústavní soud v nálezu ze dne 16. 3. 2006, sp. zn. I ÚS 664/03. Pouze na okraj lze poznamenat, že podle § 53 odst. 2 s. ř. s. soud rozhoduje usnesením jen tam, kde to zákon stanoví (na rozdíl od § 167 odst. 1 o. s. ř., kde soud rozhoduje usnesením, nestanoví-li zákon jinak). Výzva k zaplacení soudního poplatku nemá podle zákona o soudních poplatcích ani podle s. ř. s. formu usnesení, a proto ve správním soudnictví nelze vyzývat žalobce k zaplacení soudního poplatku formou usnesení, jak učinil krajský soud v projednávané věci; pro žalobce z takového postupu nicméně neplynou žádné následky.

Další námitkou se žalobci obecně dotýkají postupu krajského soudu při neprodloužení lhůty k zaslání formuláře o majetkových poměrech žalobců a neustanovení zástupce. Ohledně neustanovení zástupce lze pouze zopakovat, že takové rozhodnutí je vázáno na splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků (viz § 35 odst. 8 s. ř. s.). Pokud žalobci nesplnili podmínky pro osvobození (soud jim osvobození nepřiznal), nemohou se domáhat ustanovení zástupce. To však nezabavuje krajský soud povinnosti o jejich žádosti rozhodnout (nejsou-li pro ustanovení zástupce splněny podmínky, žádost žalobců zamítne). K otázce prodloužení lhůty k zaslání formuláře o majetkových poměrech žalobci neuvádějí žádné konkrétní skutečnosti, z nichž by bylo možno dovozovat nezákonnost rozhodnutí krajského soudu - z hlediska posouzení důvodnosti této námitky je nepodstatný postup stavebníků, resp. jakékoliv skutečnosti týkající se věci samé, které žalobci v této souvislosti uvádějí. Nejvyšší správní soud si je vědom citlivosti problematiky sousedských vztahů, zvláště pak v oblasti stavebního práva, avšak sama existence údajné neoprávněné stavby či tvrzených nezákonných rozhodnutí správních orgánů není důvodem pro osvobození od soudních poplatků či pro prodloužení lhůty k zaslání příslušného formuláře o majetkových poměrech žalobců.

Osvobození od soudních poplatků lze totiž přiznat pouze účastníkovi řízení, který doloží, že nemá dostatečné prostředky (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Je tedy na účastníkovi samém, aby svoji materiální stránku dostatečně konkrétně popsal (břemeno tvrzení), a současně aby vyvinul patřičnou aktivitu a předložil soudu (pokud možno současně se žádostí o osvobození) doklady dosvědčující jeho nemajetnost, resp. nízké příjmy (břemeno důkazní). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, publikovaný pod č. 537/2005 Sb. NSS). Pokud tedy v projednávaném případě žalobci v žalobě jen neurčitě tvrdili, že osvobození od soudních poplatků odůvodňují „jejich poměry“, nedostáli své povinnosti ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. Krajský

soud však žádost žalobců nezamítl a vyzval je, aby ve lhůtě dvou týdnů doložili své majetkové poměry, a to prostřednictvím zcela triviálního úkonu - vyplněním formuláře. Žalobci namísto toho zaslali soudu žádost o prodloužení lhůty k zaslání formuláře o více než dva měsíce z blíže nespecifikovaných rodinných důvodů a z důvodu dovolených. Lhůta k zaslání vyplněného formuláře o majetkových poměrech účastníka řízení není zákonem stanovena a zákon neupravuje ani její prodloužení. Jde proto o lhůtu soudcovskou jejíž délka a průběh podléhá pouze úvaze soudu. Tato soudcovská úvaha (ne nepodobná úvaze správní) se obecně musí řídit pouze požadavky přiměřenosti a zákazu libovůle - kasační soud při přezkumu takové lhůty zkoumá pouze to, zda byly tyto principy dodrženy. Dvoutýdenní lhůta k vyplnění a zaslání formuláře o majetkových poměrech žalobců se přitom jeví jako zcela dostatečná: jednak se jedná již o lhůtu náhradní (žalobci měli své poměry podrobně popsat již v žádosti o osvobození od soudních poplatků), jednak samo vyplnění předmětného formuláře není nijak časově ani materiálně náročné. Pokud jde o otázku prodloužení lhůty k zaslání předmětného formuláře, ani zde krajský soud nepochybil: důvody prezentované žalobci nelze považovat za natolik závažné, aby jim bránili ve vyplnění dvoustránkového formuláře. Navíc pokud žalobci žádali v žalobě o přiznání odkladného účinku žaloby, bylo by prodloužení této lhůty zcela v rozporu s touto žádostí, neboť krajský soud by o ní před splněním podmínek řízení (mezi něž náleží i zaplacení soudního poplatku) nemohl rozhodnout. Pominout nelze ani skutečnost, že krajský soud ve své odpovědi na žádost žalobců o prodloužení lhůty k zaslání formuláře stanovil žalobcům další lhůtu v trvání tří dnů, kterou žalobci taktéž nevyužili. Námitky žalobců v tomto směru proto Nejvyšší správní soud shledává nedůvodnými

Konečně žalobci vytýkali krajskému soudu skutečnost, že se nezabýval důvody uvedenými v podání doručeném soudu dne 11. 7. 2007, které by mohly vést k přerušení soudního řízení. V tomto podání žalobci uvedli, že dne 11. 5. 2007 zahájil žalovaný řízení o obnově řízení a o jejich návrhu na odklad vykonatelnosti dosud nerozhodl. Žalobcům není rovněž známo, v jakém stádiu se nachází jejich podnět k přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí toto: podle § 48 odst. 2 písm. a) může předseda senátu řízení přerušit, pokud zjistí, že ve věci byl podán zákonem připouštěný podnět nebo návrh na změnu nebo zrušení rozhodnutí nebo takové řízení bylo zahájeno. Z dikce zákona tedy vyplývá, že se jedná pouze o možnost soudu řízení přerušit - krajský soud tedy není k takovému kroku povinen. Přerušování řízení však může z povahy věci nastoupit až teprve v případě, kdy jsou vůbec splněny podmínky řízení (tedy i zaplacení soudního poplatku, resp. rozhodnuto o osvobození od soudních poplatků). Tato námitka je tedy nedůvodná nejen proto, že soud nebyl povinen se žádostí žalobců zabývat, ale zejména proto, že nemůže jakkoliv zpochybnit usnesení soudu o neosvobození žalobců od soudních poplatků, neboť v tomto usnesení se soud návrhy žalobců na přerušování řízení ještě ani zabývat nemohl.

Jelikož v řízení o kasační stížnosti nevyšly najevo žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou. O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobci neměli ve věci úspěch, a nemají proto právo na náhradu nákladů řízení; žalovanému pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. dubna 2008

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu